

РЕЦЕНЗИЯ

От проф. Д-р СТЕФКА ТОДОРОВА ЯНЧЕВА, дмн

Външен член на научното жури

на МБАЛ „Токуда Болница София” АД

Съгласно чл. 104, ал. 3 на Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в МБАЛ „Токуда Болница София” АД и съобразно Заповед № 299/24.09.2015г. на Изпълнителния директор на болницата, съм избрана за **член на Научното жури със задача да представя рецензия**

Относно: Конкурс за заемане на академичната длъжност *„професор”* в област на висше образование 7.„Здравеопазване и спорт”, по професионално направление 7.1.„Медицина” и научна специалност 03.01.19 „Неврология”, за нуждите на „Клиника по неврология и медицина на съня” на МБАЛ „Токуда Болница София” АД /ДВ бр. 53/14.07.2015г./.

В конкурса участва единствен кандидат – **доц. д-р Иван Николаев Стайков, дм**, доцент по неврология, Началник на Клиника по „Неврология и медицина на съня” на МБАЛ „Токуда Болница София” АД.

Биографични данни, образование, квалификации и специализации. Доц. д-р Иван Стайков, дм, е роден през 1962г. в София. През 1980г. завършва Софийска математическа гимназия с отличен успех. През 1988г. завършва с отличен успех *магистърска степен по медицина* при МФ на МА, София., а през 2011г. завършва *второ висше образование - магистратура по обществено здраве и здравен мениджмънт* към МУ, София. Има *специалност по неврология* от 1993г. Придобил е правоспособност за ВСД по: „Ултразвукова диагностика на нервната система” /2005г./ и „Отоневрология” /2011г./ . През 1998г. защитава на немски език дисертационен труд на тема: **„Градиране на каротидни стенози с ултразвукова и ангиографска диагностика”** /научни ръководители-проф. Н.Р.Mattle и проф. G.Schroth/, за който му е присъдена научната степен *„Доктор по медицина” от МФ при Университета в Берн, Швейцария*. През 1999г. у нас му е присъдена *научно-образователната степен /НОС/ „Доктор по медицина”*. От 2009г. е старши научен сътрудник II-ра степен /доцент/ по неврология. Има **следдипломни квалификации и специализации по неврология: 1.** В УБ „Inselhospital” Берн, Швейцария – **1а**. При проф. Ch.W.Hess - по неврология /1993-1994г./; **1б**. При проф. Н.Р.Mattle /1996-1997г./ - държавен стипендиант към

Швейцарската конфедерация и докторант с насоченост мозъчно-съдови заболявания /МСЗ/; **1в.** Асистент, научен сътрудник и докторант при проф. Н.Р.Mattle /1997-1998г./; **2.** В областта на разстройствата на съня и бодърстването – ”Нови тенденции при сънните нарушения – оценка и интерпретация” в Научен институт „Pro Science” при проф. W.Dimpfel, Линден, Германия /1999г./; **3.** По неврология в областта на МСЗ в Неврологичен институт при д-р W.Hammesfahr, Флорида, САЩ /2000г./; **4.** По Обструктивна и централна сънна апнея, разработка на научно-изследователски проект за синдром на неспокойните крака - при проф. D.Riemann в Сънна лаборатория, Университетска клиника по психиатрия и психосоматични заболявания, Фрайбург, Германия /2001г./.

Специализации по неврология и здравен мениджмънт: **1.** В МУ, София: **1а.** Пълен курс по здравен мениджмънт /4 – ри модула - 2003-2004г./; **1б.** Здравен мениджмънт на доболничната и болничната медицинска помощ /II-ри модул - 2003г./; **1в.** Мениджмънт на основните ресурси в здравеопазването /III-ти модул - 2003г./; **1г.** Иновации и технология на здравния мениджмънт /IV-ти модул -2003г./; **1д.** Основи на здравния мениджмънт /I-ви модул - 2004г./; **2.** По неврология и здравен мениджмънт - в болниците на Корпорацията Токушукай в Япония /двукратно през 2006г./; **3.** По неврология и здравен мениджмънт в УБ Кембридж, Англия / 2007г./.

Професионална реализация. От 1989г. до 1990г. доц. Стайков, дм е участъков лекар и ръководител на селищна здравна служба в гр. Кочериново. От 1990г. до 2006г. работи последователно като ординатор, асистент, старши и главен асистент в Клиника по неврология - нервно интензивно отделение на УМБАЛ „Царица Йоанна“, София. От 2006г. до 2009г. е Началник на Отделение по неврология към МБАЛ „Токуда Болница София” АД. От 2009г. е доцент. От 2010г. до сега е Началник на Клиника по Неврология към същата болница.

Персонални качества и умения. Доц. Стайков, дм владее немски, английски и руски език; ползва италиански език. Има отлична компютърна грамотност.

Научно-изследователска дейност. Основни научни и научно-приложни приноси.

Доц. Иван Стайков, дм е защитил на немски език /1998г./ дисертация, която е призната у нас през 1999г. Публикувал е 2 самостоятелни монографии: „Ултразвукова диагностика на вертебро-базиларната съдова система” /2005г./ и „Ултразвукова характеристика на каротидните стенози” /2005г./. В колективната монография

„Патология на каротидната артерия, ултразвукова диагноза и лечение” /ред. П. Шотеков, 2008г./ участва с 4 самостоятелни глави. В учебник „Фармакотерапия” /ред. Сп. Константинов, Г. Момеков, 2015г./ за студенти по фармация участва с 8 самостоятелни глави.

*Общият брой на публикуваните от доц. Стайков, дм научни публикации, съобщения и доклади е 250 /в това число дисертацията, монографиите и учебника/, от които 20 реални публикации с IF /2 – у нас и 18 – в чужбина/. Преди хабилитацията има 114 публикации /92 – у нас и 22 – в чужбина/. На конгреси, симпозиуми и конференции е изнесъл 28 съобщения с публикувани резюмета /19 – у нас и 9 – в чужбина/ и е участвал в 1 проект. След хабилитацията има 46 публикации в учебник, списания и сборници /36 – у нас и 10 – в чуждестранни списания/. Участвал е в 46 научни форуми с публикувани резюмета /42 – у нас и 4 – в чужбина/, в 43 форума и курсове за квалификация у нас като лектор /без публикувани резюмета/ и в 1 проект. **Общо, след хабилитацията доц. Стайков, дм има 136 научни труда.** Доц. Стайков, дм е самостоятелен или първи автор на 51% от публикациите и на 52% от участията в научни форуми. Втори автор е съответно - на 17% и 13%, а трети и последващ – съотв. на 32% и 35%. Доц. Стайков, дм е последен автор в 47 от научните трудове. Това е доказателство за отличната му работа като ръководител на екипа. За съжаление, този показател не се отчита у нас!!!*

Цитирания. Представена е справка за цитирания в чужбина от база данни „Scopus” /256 цитации/, от БД „ISI” /296 цитации / и от Research Gate /223 цитации, impact points – 74.09, RG score -23.19/. Издирени са 77 български цитации.

Общ импакт фактор – 121.86; h-index по „Scopus” – 9.

Научните трудове на доц. Иван Стайков, дм са насочени в 5 основни направления:

1. Мозъчносъдова болест /МСБ/:

1а. Ишемичен мозъчен инсулт /ИМИ/. ИМИ са остри нарушения на мозъчното кръвообращение, в резултат на които често възникват необратими увреждания на невроните, глията и мезенхимната тъкан, проявяващи се с неврологични и/или психични симптоми. Изходът от заболяването зависи изключително много от своевременното диагностициране и адекватното лечение. В обзори /IVA-50, IVB-84, VIB-174/ и в глава от учебник /VB-110/ доц. Стайков, дм разглежда

препоръките на Американската и Европейската асоциации по мозъчен инсулт за приложение на *интравенозната тромболитична терапия /ТЛ/* с рекомбинантен тъканен плазминогенен активатор /rtPA/ и представените в редица клинични проучвания резултати. Той *води екипа*, изработил *Протокола за интравенозна ТЛ с Actilyse при остър ИМИ*, залегнал в клинична пътека №2 /IVA-51/ и участва активно в изработването на *Националните консенсуси /2011г. и 2013г./ за профилактика, диагноза, лечение и рехабилитация на МСЗ, включващи критериите за ТЛ /VБ-94,101/*. Богатият опит с приложението на ТЛ, който доц. Стайков, дм има, е в основата на изработения от него *Алгоритъм за поведение при такива ситуации в Токуда болница*. Той *обучава* персонала на клиниката по неврология и създава *школа* в областта на МСБ. В резултат на това, през 2015г. /VІІБ-247/ проф. Стаменова, дмн признава *клиниката като безспорен лидер* в приложение на ТЛ в София. Изключително важно е, че резултатите на водения от доц. Стайков, дм колектив, са *съпоставими* с тези на чуждестранните екипи. На 3-тия месец след ТЛ 53% от болните в Токуда болница са функционално независими /52% в ECASS III проучването и 39% - в NINDS/. Редица самостоятелни или колективни публикации и научни съобщения отразяват опита на доц. Стайков, дм в областта на ТЛ, супраселективната фибринолиза и интервенционалното лечение при тромбози на интракраниалните артерии и стенози и тромбози на каротисните артерии /КА/ - /VБ-88,89,91,163,174,176, VБ-176, VІІБ-206,211,214,228,235,247/. Сравнявани са възможностите на антитромбоцитната и ТЛ терапия /VІІБ-206,211/. На *усилената с ултразвук /УЗ/ интравенозна тромболиза*, която е актуална от началото на 21 век, е посветен обзор /IVA-76/. За *първи път у нас /в колективна публикация/* се съобщава, че едновременното инсонирание на тромбозирания лява СМА артерия с УЗ /2MHz/ по време на интравенозна тромболиза подобрява терапевтичните резултати /IVA-78/. Положителният опит на кандидата в конкурса е причина за включването на Токуда болница в международния проект **Quick project** с крайна цел - оптимизиране на диагностичния процес и лечение в условията на спешност при ИМИ /VІІБ-250/. Създадени са *протокол и SOP* за болницата с дидактично и научно-практическо значение. Резултатите от успешно приложената за *първи път у нас интраартериална ТЛ* при болна с *рядка дисеритропоеична анемия и тежък ИМИ*, представени пред научни форуми /VІІА-204,205/, имат важен научно-приложен принос. На етиологията и патогенезата за възникване на ИМИ в млада възраст са посветени редица разработки /VІІА-20, VБ-175, VІІА-204,205/. Дискутира се значението на злоупотребата с психостимуланти и анаболни препарати /IVA-71, VІА-128, VБ-184/, като някои от резултатите са представени на международен форум в Испания и са публикувани в Cerebrovascular diseases /VІА-128/ - списание с висок IF. Сред причините за

възникване на ИМИ са описани някои *вродени аномалии на Вилизиевия кръг* /ШБ-40, IVБ-81, VIБ-160/, *псориазис* /VIБ-161/, *хиперхомоцистеинемия* /VIБ-162/. В *сп. Stroke* е публикуван **за първи път в световната неврологична литература алтерниращ вегетативен синдром** при болна с ипсилатерална хемипареза, синдром на Horner и контралатерална хемихиперхидроза при оклузия на проксималния сегмент на задна мозъчна артерия /ША-20/. Постулира се за наличие на най-малко два антагонистични симпатикови пътя – некръстосан ексцитаторен и кръстосан инхибиторен хипоталамо-спинален симпатиков път. Статията, която представлява голям научен и практически принос, е *цитирана 18 пъти в световната неврологична литература*. **Публикациите в този раздел имат методично, научно, научно-практическо, социално и дидактично значение.**

1б. Рискови фактори и профилактика на мозъчните инсулти. ИМИ се характеризират с висока смъртност, а преживялите инсулта имат лошо качество на живот поради тежката инвалидност. В този аспект, дефинираните *персонално за всеки болен рискови фактори /РФ/ и съобразената с тях профилактика на ИМИ*, е от особено важно значение /IVA-79, VIБ-175/. Доста от научните трудове на доц. Стайков, дм /след хабилитацията му/ са посветени на тези проблеми. Той участва в *мощно* изследване /37,356 болни/ на риска от тромбоемболизъм при хоспитализирани болни /ENDORSE/ и препоръките на АССР за профилактика /ШБ-30/. *Сравнява* резултатите от профилактиката на ИМИ с новите орални антикоагуланти /НОАК/ при болни с предсърдно мъждене /ПМ/ с тези от витамин К антагониста. Като основен лектор на редица национални кардиологични и неврологични конференции, доц. Стайков, дм споделя своя положителен опит от профилактиката на ИМИ при болни с ПМ, включително и с дабигатран /VIIБ-208,223,226,228,229,235-237,242,243,245-248/. В реномираното списание *AJ of Neuroprotection and Neuroregeneration* публикува *рядък случай на интравенозна ТЛ* /при болен с ИМИ/ на фона на дабигатран с много добро възстановяване /ШБ-31/. Това е една от *малкото статии в световната литература*, посветени на тази тема. Редица публикации са посветени на *доплерсонографните /ДС/ критерии с най-висока предиктивна стойност* за диагностициране на *каротисните стенози*, които са едни от важните РФ за възникване на ИМИ. Кандидатът сравнява трите /NSCET, ECST и CC/ съвременни ангиографски методи с УЗ за измерване на стенозите на КА /ША-25, IVA-44/ и прави неинвазивна оценка /IVA-53/ на относително самостоятелния РФ за атеросклероза и ранен маркер за диагностицирането ѝ – *дебелината на интима-медия комплекса /ИМК/ в КА*. Тази статия е *цитирана 7 пъти у нас*. Чрез изследване на корелациите между дебелината на ИМК, серумните стойности на пикочна киселина и маркери за

възпаление /CRP и ESR/ той доказва, че *псориазисът* също е сред РФ за субклинична атеросклероза /ШБ-39/. Друга статия е посветена на ранното удебеляване на ИМК у болни с наскоро диагностицирана *HIV инфекция*, в сравнение със здрави доброволци /ВА-57/. Със солиден колектив от невролози, кардиолози и съдови хирурзи, доц. Стайков, дм изследва дебелината на ИМК върху *голяма популация* /333 болни/ със суспектни данни за ИБС /ВА-70/. При болните със стабилна стенокардия се доказва статистически значима разлика в нарастването на ИМК в КА в сравнение с болните с остър коронарен синдром и при лицата без ИБС. Тази промяна в ИМК е свързана с тежестта, дифузността и формата на ИБС. Статията е *цитирана 17 пъти в нашата литература*. Нарастването на дебелината на ИМК и оклузивните промени във *vasa nervorum*, с последващо увреждане на КА, са причина за възникване на ТИА или ИМИ след *лъчетерапия* при болни с тумор в областта на главата /ВА-66/. *Ендотелната функция на брахиалната артерия* /като ехографски маркер за развитие на атеросклероза/ е изследвана при 60 болни с остър миокарден инфаркт и при 137 – със стабилна стенокардия. Резултатите, които са сравнени с тези на 102 здрави лица /ВБ-82/ показват, че ендотел-зависимата вазодилатация може да се използва като неинвазивен функционален маркер за наличие на коронарна атеросклероза. *А ниският глезен-ръка индекс* е надежден субклиничен маркер за генерализиран атеросклеротичен процес и е свързан с повишена честота на ПАБ и МСБ, съчетана с ИБС /ВА-56, ВБ-173/. Индексът е прилаган за доказване на нарушения на периферното кръвообращение и при болни със захарен диабет /ВА-48/. Някои сериозни научни трудове са свързани с немедикаментозна профилактика на ИМИ. В колектив с кардиолози и съдови хирурзи, доц. Стайков, дм изследва резултатите от *каротисна ендартеректомия* /КЕА/ или *перкутанна транслуминална ангиопластика със стентирание* при симптоматични и асимптомни високостепенни стенози на КА /ВБ-83, ВА-137,142/. Чрез *транскраниална доплерова сонография* /ТДС/ при 168 болни /ВБ-83/ е *мониторирана интраоперативно* средна мозъчна артерия /СМА/. При нито един опериран не са регистрирани ИМИ или смърт. *Цветнокодираната дуплекс сонография* /ЦКДС/ е прилагана за интраоперативен контрол при големи и гигантски аневризми /ВБ-153/. С цел да се прецизират показанията за шънтиране по време на клампажа на ВСА и оптимизиране на мозъчната хемодинамика и перфузия при КЕА, доц. Стайков, дм прилага ТДС /ВА-142/, а при голяма група болни – и мултимодален мозъчен мониторинг /ВБ-85, ВБ-144/. Публикувани са и *първите български резултати* от интервенционална реваскуларизация на вертебралните артерии /ВА/ - /ВА-73/ и КА /ВБ-152,170/, ендоваскуларни процедури при мозъчни аневризми и артерио-венозни малформации /ВБ-150,151/. В публикация в сп. *Neuroradiology* /ША-24/ и научно съобщение /ВА-122/ са

отразени данните от сравнително УЗ и ангиографско изследване при 35 болни, проведено съместно с колеги от Швейцария, което доказва, че всички стенотични атеросклеротични плаки на ВА и подключичните артерии са локализиращи в проксималния им сегмент. Поради това, при пациенти с такава патология, е приложена *нова* техника за транслуминална дилатация */kissing balloon technique/* с първоначална протекция на вертебро-базиларната система /ВБС/ от емболи /ША-24/. Резултатите са *цитирани 24 пъти в световната литература* и са били обект на голям интерес на *Klinische Forschung Review* в Берн /VIIA-190/ и на VIII-та Национална конференция по неврология с международно участие /VIA-122/. **Научните разработки в този раздел са с изключително голям теоретичен, дидактичен и научно- приложен принос.**

Iв. Патология на венозното мозъчно кръвообращение. Нарушенията на венозното мозъчно кръвообращение /НВМК/ имат голямо медико-социално значение. Често пъти те се диагностицират късно, което е причина за закъснение и на лечението им. Понякога те водят до тежък неврологичен дефицит и смърт, а на преживялите острия стадий нарушават качеството на живот. Поради това е оправдан интересът за идентифициране на *РФ /вродени или придобити/* за възникването на НВМК в различни възрастови групи. В няколко публикации и научни съобщения при големи групи болни /IVA-49, VIA-129/ доц. Стайков, дм обобщава 13 годишен ретроспективен опит върху *етиологията, многообразието в клиничната картина, диагностичните методи, лечението и факторите, повлияващи изхода* от НВМК. Съвсем основателно е отделено внимание на хормоналните и хемостазните промени в късната бременност и пуерпериума /IVA-75/. Особено интересни са *редките случаи на мозъчна флеботромбоза и херпес симплекс енцефалит /VIB-143,156/, на хомоцистинурия и вторичен антифосфолипиден синдром с тромбоза на дурален синус /VIA-133/.* **Тези разработки имат научно-практическо значение.**

Iг. Аномалии на мозъчното кръвообращение. Доц. Стайков, дм дискутира патогенезата, клиничната находка и диагностичните възможности на ДС и ЦКДС при *особено редки съдови аномалии /VIB-169/.* Описани са *дисекации на КА /IVA-61,63, VIA-132, VIB-159/ и вертебробазиларна долхоектазия /IVA-42/.* За *първи път в световната неврологична литература* в *Journal of Neurology, Neurosurgery and Psychiatry* е публикуван случай с *vertebrobasilar dolichoectasia and exertional headache /IIIA-19/.* Статията е *цитирана 10 пъти в чуждестранната литература* и е отличена с *I-ва награда от Фондация „Предпазване от мозъчни инсулти“.* Кандидатът е публикувал *казуистики* на рецидивиращи ИМИ при *мегадолхобазиларис /VIA-125/, базиларна долхоектазия и*

Locked-in синдром /IVA-62/, непълнен Locked-in синдром при конгенитална аномалия на Вилизиевия кръг /IVБ-81/. На диагностиката и поведението при аномалии във ВБС /VIA-140/ и на Вилизиевия кръг са посветени и други публикации и научни съобщения /ШБ-40, VIБ-160/. Интерес представлява и статията за артериални и венозни тромбози при хомозигот за factor V Leiden /IVA-65/. Тези публикации са с дидактичен, теоретичен и научно-практически характер.

2. Доплер и дуплек-сонографска характеристика и диагностика на мозъчното кръвообращение. Големият брой публикации /включително и монографиите/ в този раздел е обясним, предвид високата квалификация на доц. Стайков, дм не само като *клиницист*, но и като *капацитет в невросонографията*. На приложението на доплеровата сонография /ДС/, ТДС и цветно кодираната дуплекс-сонография ЦКДС при промени във ВБС е посветена *първата у нас монография* на тази тема /IIА-2/. *Приносен характер* има изработването на *нормални ДС параметри и стандартните им отклонения* за вертебралната /ВА/ и базиларната /БА/ артерии /IVA-72/. Споделен е *собствен опит* от приложението на *интервенционалната реваскуларизация на ВА*. Редица публикации в реномирани международни и български списания /ША-23,24, IVA-72,73/ и научни съобщения /VIA-122,140, VIIА-190/ отразяват личния опит на кандидата в тази област. На *по-високата надеждност и специфичност на УЗ метод в сравнение с ангиографския метод*, при определяне степента на стенозите на КА, са посветени дисертацията /I.1/, две монографии /IIА-8,13/, глави в монографии /IIА-14,18/, редица научни публикации в престижни чуждестранни и български списания /IVA-44,54,55,67,80 и др./ и научни съобщения на международни и национални форуми /VIA-119,120,121,124, VIIА-189,190,191-194,196-199,203/. При 168 каротисни бифуркации /IVA-68/ доц. Стайков, дм доказва 100% чувствителност и 97% точност на ултрасонографския метод /I.1/ за определяне на високостепенни каротисни стенози $\geq 70\%$ при ECST, NASCET и СС стенози/. Изработени са *референтни стойности за максималната систолна и диастолна скорост на ВСА* за различни възрастови групи /IVA-69/. *Критериите за високостепенни каротисни стенози*, определени при изследване на 79 болни с едностранна или двустранна стеноза на вътрешна сънна артерия /ВСА/ са с *оригинален принос*. Те са публикувани в *Journal of clinical ultrasound* /IIА-27/ и са *цитирани 30 пъти в световната литература*. Доц. Стайков, дм участва в изработването на *Алгоритъм и Два консенсуса /2008г. и 2011г./ за ултразвукова диагностика и терапевтично поведение при каротидна патология* /IVA-46,80, IVБ-93, VIIА-203/, които са с голяма дидактическа и практическа стойност. Консенсусът от 2011г. е *цитиран 15 пъти у нас*. Доц. Стайков, дм участва с 4 глави /IIА-15,16,17,18/ в монография под редакторството на проф. Шотеков, дмн /IIА-14/. Той

представя ултразвукови и ангиографски критерии за диагноза и степенуване на каротисните стенози и тяхното медикаментозно или оперативно лечение. ЦКДС е използвана с успех за диагноза и контрол на лечението при болни с *подвижен тромб във ВСА* /IVB-92/. Описан е случай на дислексия без аграфия при ИМИ /VIB-149/. Диагностичните възможности на ЦКДС при *тробози на вътрешната югуларна вена*, възникнали след поставяне на централен венозен катетер, са доказани при изследване на 233 болни /ШБ-36/. *Възможностите на ЦКДС* при болни с ИМИ, ТИА /ША-21/ и обтурация /ША-23/ на трункуса на СМА, които имат *рефрактерен темпорален прозорец*, се повишават след поставяне на *ехо-контрастна материя /левовист/*. Тези данни са публикувани в „Stroke” и са цитирани 88 пъти в световната неврологична литература. **Включените в този раздел научни разработки имат голямо научно, теоретично, практическо и дидактично значение.**

3. Нарушения на съня и бодърстването. Доц. Стайков, дм е един от *основателите* на Лабораторията за изследване на съня към Клиниката по неврология в УМБАЛ „Царица Йоана”. През 2008г., след специализация в Германия, *разкрива Лаборатория за изследване на нарушенията на съня и бодърстването* към Клиниката по неврология при „Токуда Болница София”, която наред с Лабораторията в УМБАЛНП „Св. Наум” е водеща у нас. Доц. Стайков, дм *обучава системно специалисти и специализанти* в тази област. Участва в съставянето на *Национален консенсус за диагностика и лечение на разстройствата на съня и бодърстването* /IVA-64/ и посвещава голям брой от публикациите и научните си съобщения на тези проблеми. Той анализира РФ, епидемиологията, патогенезата, клиничната картина, полисомнографските промени и лечението при *инсомния и сънна мисперцепция* /IVA-59,60,74, VB-103,106,107, VIA-141, VIB-183, VIIБ-217,227,230/, при *обструктивна сънна анея /ОСА/* - /IVA-64,IVB-90,96,98, VIB-147,172,178,182, VIIБ-209,216,227,230/ и при *синдром на неспокойните крака* /IVA-58,64,74,IVB-95,97,105, VIB-167,171,181,183, VIIA-201, VIIБ-212,215,218, VIIIA-249/. Докладът, посветен на ОСА при болни със захарен диабет тип 2, е приет радушно на съвместен симпозиум с Клиничен диабетен център към *Университета в Сеул* /VIB-147/. Данните върху голям контингент /100 болни/ с ОСА, затлъстяване и артериална хипертония /VIB-182/, както и тези за синдрома на неспокойните крака /VIB-181/, са посрещнати с голям интерес на международен форум в *Талин*. Част от проучванията са посветени на лечението с магнезий и мелатонин /IVA-58,74, VIIIA-52/. *Циркадните нарушения на съня при синдром на неспокойните крака* са обект на *Съвместен научен проект с колектив от Лаборатория за съня с ръководител проф. D. Riemann* във *Фрайбург, Германия* /VIIIA-249/. Интересни са данните за *психометричните и полисомнографските*

показатели на съня при 30 болни с *инсомния, тревожност и депресия* /IVA-52/. Проучванията на доц. Стайков, дм в тази област имат новаторски, научно-теоретичен, научно-практичен и дидактичен характер.

4. Спешна неврология и неврореанимация. В този раздел са включени научни публикации и съобщения, отразяващи богатия опит на доц. Стайков, дм при заболявания, застрашаващи живота на болните /IVA-45,47,61,63,78,115,116, VIA-130,132,134, VIIA-199,204,205/, включително и при чернодробна кома /VIB-185/. Обясним е интересът, който той проявява към някои *редки съдови лезии*, които са причина за възникване на ИМИ в млада възраст /IVA-61/. За първи път на национален форум е представена *доплеросонографската характеристика при спонтанна дисекция на ВСА* /VIA-132/. Обсъждат се диагностичните трудности и лечението при болни с дисекции на ВСА /IVA-61, VIIA-199/ и общата сънна артерия /ОСА/- /IVA-63/. Предотвратяването на ИМИ е възможно при своевременно диагностициране на „плуващи“ тромби в аортата чрез ДС или МДКТ /VIB-146/ и оперативното им отстраняване. Данните от приложението на ТЛ и УЗ контрол на резултата при болни с остър ИМИ са публикувани /IVA-78/ и докладвани на научни форуми у нас /VIIA-204,205/. С голяма стойност са публикациите върху благоприятните резултати от интравенозното лечение с имуноглобулин /ИВИГ/ при болни с *полиневрит тип Guillain-Barre* /IVA-45/, дори и в случай с хронична употреба на хероин /IVA-47/. Данните за добрите резултати от интензивното лечение при 90% от болните с *миастенни кризи* с апаратна вентилация и назогастрално хранене са представени на Национална неврологична конференция /VIA-130/. В съавторство с авторитетни кардиолози са споделени трудностите в диагнозата, лечението и изхода от заболяването при болни с *кардио-циркулаторни нарушения при остър полирадикулоневрит и при болни с кранио-спинален полиневрит и миокардит при Лаймска болест* /VIA-115,116,VIA-132/. **Научните разработки в този раздел имат голямо научно-практическо значение за нашата страна, тъй като бързото диагностициране и своевременното адекватно лечение са в основата на изхода от заболяването.**

5. Други. Доц. Стайков, дм проявява научни и клинични интереси и извън изследване на мозъчния кръвен ток /МКТ/ и МСБ – *невроборелиоза* /VIA-138/, *дискогенни заболявания* /VIB-158/, Милер-Фишер вариант на *демиелинизираща полиневропатия* /VIB-165/, *вертижен синдром* /VIB-100/, *Паркинсонова болест* /ПБ/-/PIIA-29, VIA-118/, *множествена склероза* /МС/- /VIB-87, VIA-135,155/, *захарен диабет* /VIB-145/, *епилепсия* /VIB-154/, *мултифокална моторна невропатия* /VIB-157/, *мигрена* /VIB-168/,

паранеопластична малкомозъчна лезия при карцином на яйчника /VIB-186/, болест на Помпе /IVB-99, VIB-188/, усложнения след диагностични манипулации /VIA-136, VIB-164/ и др. Особено внимание заслужава проспективното приложение на високо чувствителен квантитативно-топографски ЕЕГ анализ за количествена оценка на функционалните промени в мозъка при мигренозно болни /IVA-43, VIA-123/, чрез който може да се определи и мониторира профилактичното лечение. Посветеният на тази тема постер е отличен с първа награда на Първия българо-италиански симпозиум по главоболие. Анализирани са настъпващите в ЕЕГ промени при възрастни с епилепсия /VIB-179/, причините за възникването ѝ, грешките и трудностите при диагнозата и лечението ѝ /IVB-104/. В 4.3% от впечатляващ брой /582/ болни с остри мозъчни инсулти се манифестират епилептични пристъпи, преобладаващият брой от които са парциални припадъци /IVA-77/. Честотата на припадъците не се различава съществено от тази в литературата. Липсва корелация между данните от ЕЕГ и доплеровата сонография. Изходът от заболяването не се повлиява съществено от наличието на епилептична симптоматика. Търси се причината за ниските серумни нива на антиепилептичните лекарства, които обясняват липсата на ефект – дали се касае за лош комплайънс или за медикаментозно резистентна епилепсия /ШБ-41, VIB-187/. При болни с остри ИМИ са описани епилептичен статус с полиморфни пристъпи /VIB-148/ и изключително рядък в литературата случай /VIA-139/ на медикаментозно овладян епилептичен статус на epilepsia partialis continua при болен с остър ИМИ. Доц. Стайков, дм е съавтор на Националния консенсус за диагностика и лечение на епилепсията през 2014г. /IVB-102/. Чрез цветен Ехо-Доплер, който е приложен за диагноза при 178 болни от МС в мултинационално /17 страни/ проучване /IVB-86/, се установява висока честота на хронична церебро-спинална венозна инсуфициенция /ХЦСВИ/. Въпреки, че след приложената флебография и ендоваскуларна терапия при 123 болни с МС /IVB-87/ се установява висока честота на ранно и късно клинично подобрене, авторите считат, че са необходими допълнителни изследвания за окончателни изводи. Доц Стайков, дм е член на екипа и съавтор на публикация, посветена на едно изключително рядко, недиагностицирано до сега у нас, заболяване – болест на Помпе /IVB-99, VIB-177,188/. Доказателствата, че инфекциите, причинени от herpes simplex и herpes zoster, засягат системи и органи и извън нервната система, дават основание да се поддържа тезата, че тези вирусни инфекции могат да бъдат кандидати за заболявания със системен характер. Данните върху тези проучвания /ШБ-32,37/, публикувани в списание с IF /Clinics in Dermatology/, са посрещнати с голям международен интерес. В колектив от невролози и специалисти от БАН изследва диагностичните, терапевтичните възможности и страничните ефекти от CRH –рецепторни

агонисти /ША-22/. Публикувана е *казуистика на ангиопластика при дете с фокална церебрална ангиопатия /ВІБ-152/*. С ТДС са доказани различия между промените в МКТ при префронтални задачи у *шизофрено болни* и здрави контроли /ША-28, VІА-126,127/. Кандидатът показва интерес и към новости в лечението на *ПБ /ША-29/*. Описва *казуистика на централна понтинна миелинолиза* при нормални серумни нива на натрия, системна употреба на алкохол и нарушено хранене /ШБ-38, VІБ-166/. Публикуван е *уникален за страната ни* случай на *Posterior reversible encephalopathy syndrome* при жена с артериална хипертония, бъбречна недостатъчност и нехочкинов лимфом /VІБ-180/. Като главен изследовател доц. Стайков, дм участва активно в *международни клинични проучвания* върху МС и пегилиран интерферон /ШБ-35/, епилепсия /ШБ-33/, постхерпетична невралгия /ШБ-34/, профилактика на венозен тромбоемболизъм при хоспитализирани болни /ШБ-30/. **Включените тук разработки, които отразяват широтата на интересите на доц. Стайков, дм имат научно-изследователско и научно-практическо значение.**

Въпреки, че дисертационният труд на доц. Стайков, дм е рецензиран, ще изтъкна *най-важния му практически принос*. Въз основа на доказателствата за *високата надеждност* на ултрасонографския метод и изработените въз основа на това директни и индиректни *неинвазивни критерии* за диагностициране на *високостепенни каротисни стенози*, болните *могат* да се оперират *без провеждане на допълнително конвенционално ангиографско изследване*. *В УБ „Inselspital“ в Берн и днес се работи по този начин!!!*

Настояща позиция в МБАЛ „Токуда Болница София” АД: Началник на Клиника по неврология; Председател на Етичната комисия; Член на Бордовете на Директорите на ръководството на болницата и на Директорите на Центъра за клинични проучвания; Председател на Специализираната комисия за лечение на пациенти с мултиплена склероза и на Комисията за лечение на пациенти с епилепсия; Заместник председател на Комисия за повишаване на квалификацията на служителите; Член на Комисията за диагностика на мозъчна смърт и трансплантация, на Медицинската консултативна комисия - съвещателен орган към оперативното ръководство, на Лечебно-контролната комисия, на Комисията по лекарствена политика, на Комисията по медицинска и професионална етика и на Дисциплинарна комисия.

Членства в научни организации и редакционни колегии: Член на Държавна комисия за провеждане на изпит за специалност по нервни болести /2012-2014г./; Член на Редакционните колегии на сп. „Българска неврология”, „Торmedica” и „Medical magazine”; Член на Българското

дружество по неврология, Българската Асоциация по ултразвук в медицината, Световната асоциация по мозъчен инсулт, Европейската организация по мозъчен инсулт, Европейското дружество по невросонология и мозъчна хемодинамика и Европейското дружество за изследване на съня.

Награди: *Научна награда за млад учен* за 1994г. от Фондация „Предпазване от мозъчни инсулти“ за научен труд в областта на МСЗ. Има *две Първи награди* за научни съобщения на Ив. Стайков и съавтори: на I-ия Българо-Италиански симпозиум по главоболие /1999г./ и на 5-та Юбилейна среща на Българска асоциация по невросонография и мозъчна хемодинамика /2010г./ и *една Трета награда* на 13-ти Национален конгрес по неврология /2013г./. Присъдени са му следните *грамоти* от „Токуда Болница София“: На Клиниката по неврология за най-добра клиника /2011г./; За най-добър изследовател и най-високи резултати в световен мащаб за изключителен професионализъм и принос в развитието на клиничните проучвания в болницата /2013г./; За най-добър изследовател, за изключителен принос и опит при провеждане на клинични проучвания; За високи постижения в организацията и поддържането на високо качество в работата на комисията по етика /2014г./. Член е на най-добрите лекари в София /2012г./. Присъден му е сертификат /избор на читателите на в. „24 часа“/ - лекар, на когото българите вярват, под патронажа на Председателя на Народното събрание /2014г.-2015г./. Израз на *международно признание* е публикуването на автобиографията му в Who's Who in the World, USA, 24 edition /2007, 2430 p./.

Научна активност. Доц. Стайков, дм е участвал в редица конгреси, симпозиуми и конференции у нас и в чужбина/1998г-2015г./. Организирал е 5 неврологични и интердисциплинарни конференции и семинари /2009г.-2014г./. Бил е лектор на множество български научни конференции и симпозиуми /2008г.-2015г./. Участвал е в 4 *национални консенсуса*: За ултразвукова диагностика и поведение при екстракраниална каротидна патология /2011г./; Профилактика, диагноза, лечение и рехабилитация на мозъчносъдовите заболявания /2011г./; Профилактика, диагноза и лечение на мозъчносъдовите заболявания /2013г./; Диагностика и лечение на епилепсията /2014г./. *Научни проекти*: 1. Автор на научно-изследователски проект „Untersuchungen zur zirkadianen Rhythmik beim restless legs syndrome“ под ръководството на проф. д-р D.Riemann, Сънна лаборатория

при УК по психиатрия и психосоматични заболявания, Фрайбург, Германия /09. – 11.2001г./; 2. Ръководител на проекта към „Токуда Болница София” АД Quick project – глобален, световен научен проект с участие на редица клиники и отделения. Участвал е в 4 *Научни журита* със *становища* за придобиване на НОС „доктор”.

Учебна и преподавателска дейност. Доц. Стайков, дм е изявен преподавател. Изнася *лекции* и води *семинари* по неврология на студенти, специализанти и специалисти по неврология. Обучава специализанти и специалисти по неврология *във ВСД* по ултразвукова диагностика на нервната система и нарушения на съня. За периода 2009г. – 31.08.2015г. е реализирал /в еквивалентни часове/ учебна натовареност от 2169 екв.ч. /със специализанти – 2021,5 екв.ч. и 147,5 екв.ч. – в продължаващо обучение/. От 2011г. до сега като *хоноруван преподавател* за специалността *кинезитерапия* към Факултет „Кинезитерапия, туризъм и спортна анимация” в ОКС „Бакалавър” има учебна натовареност 160 учебни часа. Средната му учебна натовареност е 384 часа годишно. Изнасял е много *доклади и лекции* на национални и международни *тематични и практически курсове по УЗ диагностика на мозъчното кръвообращение, по МСБ, нарушения на съня, болка и др. Монографиите*, които доц. Стайков, дм е публикувал, имат не само научна стойност. Те са ценно помагало за лекари невролози, невросонолози, кардиолози и др. Участвал е с 8 глави в написването на *Учебник за студенти по фармация /VB/, посветени на МСБ, безсъние, главоболие и мигрена, епилепсия, менингити и енцефалити, ПБ и МС /VB-107,108,109,110,111,112,113,114/.* *Научен ръководител* е на 2-ма докторанти за придобиване на НОС „доктор” и на 7 специализанти по неврология, 2-ма от които вече са специалисти по неврология. През 2012г.-2014г. е бил член на *Държавна комисия* за провеждане на изпит за специалност по нервни болести.

Клинични проучвания. Доц. Стайков, дм е *главен изследовател* в 37 клинични проучвания, фаза IIА и В, IIIА и В, IV. *Подизследовател* е в около 10 проучвания.

Работа в екип. Положителна оценка заслужава способността на доц. Ив. Стайков, дм да *работи в екип* не само с невролози, но и с учени от други специалности–рентгенолози, неврохирурзи, кардиохирурзи, кардиолози,

електрофизиолози, съдови хирурзи, дерматолози, генетици, инфекционисти, гинеколози и др. Някои от научните статии са в съавторство с учени от Швейцария и Германия.

Заклучение.

Въз основа на *значимостта* на представените от доц. Стайков, дм материали по конкурса, неговите съществени *научни, научно-приложни и научно-практически приноси*, съчетани с *клиничната, преподавателската и обществената му дейност*, считам, че той **покрива напълно изискванията и критериите** на ЗРАСРБ и Правилника за условията и реда на придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности в медико-клиничната област на МБАЛ „Токуда Болница София”, АД. Държа да отбележа, че доц. Стайков, дм е подготвил изрядно документите, с които участва в конкурса.

Всичко това ми дава основание убедено да препоръчам на уважаемите членове на Научното жури да подкрепят кандидатурата на доц. д-р Иван Николаев Стайков, дм за присъждане на академичната длъжност „професор”, по научната специалност неврология, в „Клиника по неврология и медицина на съня” при МБАЛ „Токуда Болница София”, АД.

12.10.2015г.
София

Проф. д-р Стефка Янчева, кмн, дмн

